

Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem

Kloppend hart van de stad

JAARBERICHT 2018

INHOUDSOPGAVE

Pagina

Jaarverslag

Verslag Raad van Toezicht	1
Bestuursverslag	5

Jaarrekening

1. Balans per 31 december 2018	13
2. Staat van baten en lasten over 2018	14
3. Kasstroomoverzicht over 2018	15
4. Algemene toelichting	16
5. Toelichting op de balans	20
6. Toelichting op de staat van baten en lasten	25

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum	29
Resultaatbestemming	29
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	30

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Algemeen

2018 is het jaar waarin de Stadsschouwburg haar jubileum vierde. Het was op 30 september precies 100 jaar geleden dat de deuren van dit prachtige theater open gingen voor het publiek, nadat een anonieme gulle gever het substantiële bedrag van 250.000 gulden beschikbaar stelde om de schouwburg te laten verrijzen aan het Wilsonsplein.

Al die jaren heeft het de inwoners en bewoners uit de omgeving van Haarlem in de gelegenheid gesteld om te genieten van allerlei vormen van podiumkunsten, van serieus toneel en klassieke dans tot bruisend amusement en cabaret. En niet te vergeten om zelf mee te doen: vele inwoners van Haarlem die als amateur op het podium stonden met hun eerste balletuitvoering of als zanger of toneelspeler.

Kloppend hart van de stad in zijn zuiverste vorm.

De Stadsschouwburg, maar ook de Philharmonie, staan met de diverse voorstellingen en (zakelijke) activiteiten die in beide gebouwen plaatsvinden ook na 100 jaar nog steeds in het centrum van de Haarlemse samenleving. Hiermee streven zij ernaar een belangrijke bijdrage aan het culturele klimaat en aan de economische bedrijvigheid in de stad te leveren.

Voor de inhoudelijke details verwijzen wij u naar het bestuursverslag vanaf pagina 5.

Het jaar 2018 laat financieel een lager resultaat zien dan de drie voorgaande jaren. Dit was geen verrassing, aangezien er voor dit jaar extra uitgaven voorzien waren vanwege de speciale activiteiten die georganiseerd werden in het kader van de viering van het 100-jarig bestaan. De in het voorgaande jaar opgebouwde reserve werd daarvoor aangesproken. Per saldo kon er een bescheiden bijdrage geleverd worden aan de versterking van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is daarmee opnieuw verbeterd, maar de Raad van Toezicht acht de totale omvang gelet om de omzet en de omvang van de organisatie nog steeds onvoldoende.

Governance

De organisatie werkt met het Raad van Toezicht model. De Raad van Toezicht volgt de Governance Code Cultuur. Voorbeelden hiervan zijn de jaarlijkse functioneringsgesprekken met de directieleden, de jaarlijkse zelf-evaluatie van de Raad van Toezicht, het werken met profielen voor de Raad van Toezicht, de selectieprocedure voor nieuwe leden van de Raad van Toezicht en het werken met reglementen voor de Raad van Toezicht zelf, en voor de auditcommissie in het bijzonder. Eventuele nevenfuncties die zouden kunnen conflicteren met de functie binnen de Raad van Toezicht worden expliciet benoemd. Op dit moment zijn er geen conflicten op dit terrein.

In december 2018 is een geactualiseerde Code voor 2019 gepresenteerd gebaseerd op praktijkervaring, onderzoek naar de toepassing van de Code en een brede dialoog met stakeholders in de sector. De Raad van Toezicht heeft hier kennis van genomen.

Gedurende het verslagjaar bestond de Raad van Toezicht uit:

achternaam	voornaam	m/v	geb.jaar	functie	datum aantreden	datum aftreden	termijn
Barneveld, van	Peter	m	1952	voorzitter RvT	16-05-2017	16-05-2025	1e termijn
Reus-Deelder	Garance	v	1966	Lid RvT, vice-voorzitter	31-08-2011	31-12-2018	2 ^e termijn
Andel, van	Ruth	v	1961	Lid RvT	04-12-2011	31-12-2019	2 ^e termijn
Preijde	Jeroen	m	1966	Lid RvT	08-03-2012	01-06-2020	2 ^e termijn
Emondts	Matti	m	1953	Lid RvT	25-09-2013	25-09-2021	2 ^e termijn
Schaik, van	Marjo	v	1964	Lid RvT	01-08-2015	24-04-2018	1 ^e termijn
Keulen, van	Anja	v	1975	Lid RvT	25-09-2018	25-09-2026	1 ^e termijn

Mevrouw Marjo van Schaik, lid van de Raad van Toezicht sinds 2015, maakte in het voorjaar van 2018 kenbaar wegens andere werkzaamheden en een verhuizing niet in de gelegenheid te zijn om haar bijdrage aan de Raad van Toezicht te kunnen continueren. Wij zijn mevrouw Van Schaik veel dank verschuldigd voor haar professionele en gepassioneerde inbreng aan het culturele gezicht van de organisatie. Mevrouw Anja van Keulen volgde Mevrouw Van Schaik op.

De Raad van Toezicht kwam in dit verslagjaar vier keer in een reguliere vergadering bijeen, waarbij bij elke vergadering een staf lid zijn of haar opwachting maakte en een presentatie gaf over de opgestelde plannen voor de komende jaren.

De functioneringsgesprekken met de twee directieleden werden door de remuneratiecommissie, gevormd door de heren Peter van Barneveld en Matti Emondts, gevoerd in juni 2018 op basis van de in het najaar van 2017 door de Raad van Toezicht vastgestelde uitgangspunten.

Als contactpersonen binnen de Raad van Toezicht voor de Ondernemingsraad zijn aangewezen mevrouw Ruth van Andel en de heer Matti Emondts. Zij spraken met de Ondernemingsraad tijdens een regulier overleg van de Ondernemingsraad met de directie.

De auditcommissie werd in het verslagjaar gevormd door de heer Jeroen Preijde en mevrouw Garance Reus. Op haar taakgebied bereidde de commissie onderwerpen voor ten behoeve van de vergaderingen van de Raad van Toezicht en kwam in het verslagjaar vier keer in een reguliere vergadering bijeen. Daarnaast werd door de auditcommissie, aangevuld door de directie en het hoofd financiën & control, het jaarlijkse gesprek gevoerd met de accountant.

Agendapunten in 2018

Belangrijkste punten op de agenda van Raad van Toezicht in 2018 waren

- * voortgang jubileumplannen 2018-2019
- * artistieke visie en programmering
- * risico-management en weerstandsvermogen
- * fondsenwerving
- * dataprotectie (GDPR)
- * werkplan 2018
- * kennismaking met sleutelfiguren binnen de organisatie, waaronder het hoofd financiën & control en de personeelsfunctionaris
- * jaarrekening 2017
- * prognose exploitatieresultaat 2018
- * begroting 2019 plus personeelsplan
- * investeringen in de gebouwen gefinancierd door het gemeentelijke IP
- * meerjarenbegroting tot en met 2021
- * de periodieke directie- en management/budgetrapportages
- * verslagen van de auditcommissie
- * aanstelling accountant
- * samenwerking Haarlemse podia
- * opvolging aftredende leden Raad van Toezicht
- * directiereglement
- * evaluatie eigen functioneren Raad van Toezicht
- * functioneringsgesprekken directie
- * verslag jaarlijks gesprek Raad van Toezicht en Ondernemingsraad

Directie

De directie was in 2018 voor het eerste volledige jaar in handen van het koppel Jaap Lampe [algemeen directeur sinds 2004] en Yvonne van Popta [zakelijk directeur sinds oktober 2017].

De verdeling van de portefeuilles bleef onveranderd, waarbij algemeen directeur de portefeuilles programmering, marketing en fondsenwerving voor zijn rekening nam en de zakelijk directeur de portefeuilles financiën, personeel, sales en evenementen, horeca, techniek en gebouwen. Er is sprake van eenheid van directie/bestuur. Een uitgebreid verslag van de directiewerkzaamheden is te vinden in het bestuursverslag.

achternaam	voornaam	m/v	geb.jaar	functie	datum aantreden	datum aftreden
Directie/bestuur						
Lampe	Jaap	m	1956	algemeen directeur	1-3-2004	onbepaald
Popta, van	Yvonne	v	1959	zakelijk directeur	1-10-2017	onbepaald

Begin 2019 heeft Jaap Lampe aangegeven dat hij – na 15 succesvolle jaren als algemeen directeur - zijn carrière per 1 november 2019 gaat voortzetten buiten onze organisatie. Hoewel met pijn in het hart, begrijpt de Raad van Toezicht deze carrièrestap en wenst hem veel succes bij het vervolg van zijn loopbaan. De werving van een opvolger is inmiddels gestart.

Tenslotte

Ook in het jaar 2018 hebben medewerkers en directie zich ingespannen een groot aantal activiteiten op cultureel en zakelijk gebied te realiseren die alle tot doel hadden om de toekomst van de organisatie te bestendigen en de centrale rol die Stadsschouwburg & Philharmonie Haarlem wil spelen in de stad te verstevigen. Met de activiteiten van het jubileumseizoen 2018-2019 – o.a. de Bonte Gala Avond en het familiekerstproductie Scrooge - is nogmaals duidelijk geworden wat de waarde is van een mooie en door het publiek omarmde Stadsschouwburg in Haarlem. De verbinding met en in de stad wordt gelegd door het betrekken van kinderen [Scrooge] en ouderen [livestreaming]. De Raad van Toezicht ondersteunt deze plannen en heeft vertrouwen in de toekomststrategie voor de Stadsschouwburg en Philharmonie. Onze dank gaat uit naar alle medewerkers voor hun toewijding aan de organisatie in het afgelopen jaar.

Peter van Barneveld
Voorzitter Raad van Toezicht

Namens de leden van de Raad van Toezicht
Ruth van Andel
Jeroen Preijde
Matti Emondts
Anja van Keulen
Simon Raedts (aangetreden per 1 januari 2019 als opvolger van Garance Reus)

Haarlem, 17 april 2019

BESTUURSVERSLAG

Inleiding

De Stadsschouwburg en de Philharmonie zijn de twee grootste culturele podia van de stad Haarlem. Wij presenteren een hoogwaardig Nederlands aanbod aan theater en muziek voor een breed publiek uit de regio Haarlem en omstreken. Stadsschouwburg Haarlem (630 stoelen) is één van de belangrijkste podia in de regio voor toneel, cabaret, dans en muziektheater. Philharmonie Haarlem (1.200 en 400 stoelen) programmeert een goede doorsnee van het klassieke en populaire muzikaanbod.

Onze organisatie staat midden in de Haarlemse gemeenschap en levert een duidelijk herkenbare bijdrage aan het culturele klimaat en de economische bedrijvigheid in de stad. Als grootste culturele instelling in de omgeving zoeken wij nadrukkelijk naar maatschappelijke verbindingen die bijdragen aan de levendigheid, de leefbaarheid en de sociale structuur in de stad. Wij bieden een gastvrij podium aan creatieve initiatieven van binnen en buiten de stad en vormen daarmee belangrijke ontmoetingsplekken in de stad, waar het publiek warm wordt ontvangen en het zich door ons laat inspireren, uitdagen en vermaken. Tevens faciliteren wij jaarlijks verschillende zakelijke evenementen die niet alleen bijdragen aan de eigen gezonde exploitatie, maar ook aan de economische bedrijvigheid en levendigheid van Haarlem.

2018 was een jaar met een feestelijke strik waarin de Stadsschouwburg haar 100ste verjaardag vierde. De aftrap van die viering vond plaats aan het begin van het seizoen 2018/2019 waar met het hele team én oud-medewerkers en relaties een mooi feest gevierd werd tijdens de drukbezochte Bonte Gala Avond-productie met als sluitstuk op 30 september de daadwerkelijke verjaardag.

Over het gehele jaar 2018 kwamen in totaal 210.055 bezoekers naar een evenement of activiteit in en van beide podia. Dat is het hoogste aantal sinds de heropening van beide gebouwen en een stijging van 17% ten opzichte van 2017. Hiervan kwamen bijna 177.000 bezoekers naar de culturele activiteiten (eigen programmering, culturele- en amateur verhuur) in beide gebouwen, een substantiële stijging ten opzichte van 2017 (+ 22%) en het hoogste bezoekersaantal van de afgelopen vijf jaar. De stijging in bezoekersaantallen geldt voor beide locaties: in de Stadsschouwburg (92.296 bezoekers) steeg het aantal met circa 15% terwijl er in de Philharmonie (84.662 bezoekers) een groei genoteerd kon worden van 31%. Daarnaast verwelkomden wij ruim 33.000 bezoekers bij diverse commerciële activiteiten. Het aantal bezoekers van commerciële evenementen daalt daarmee licht, hetgeen zich ook vertaalt heeft in de omzetcijfers ten opzichte van het voorgaande boekjaar.

Met betrekking tot de eigen programmering kan gezegd worden dat de eerste maanden van het jaar 2018, traditioneel de wat rustigere maanden van het seizoen, het heel goed gedaan hebben, zowel qua bezoekers als qua omzet. In het najaar van 2018 is een groot positief effect merkbaar van de jubileum activiteiten: De Bonte Gala Avond in september (8 keer uitverkocht) en Scrooge 2018, 13 voorstellingen met een gemiddelde bezettingsgraad van 95%. Daarnaast vonden in 2018 een paar – samen met het Patronaat geprogrammeerde - goed bezette popconcerten plaats in de Grote Zaal en ook artiesten als John Cleese en Tino Martin droegen bij aan deze mooie bezoekcijfers, die naast een mooie recette ook extra horeca-inkomsten hebben opgeleverd.

Personeel en vrijwilligers

Per 31 december 2018 bedroeg het aantal formatieplaatsen in totaal 51,9, ingevuld door 60 medewerkers. Ongeveer 28% van deze formatie is flexibel ingevuld met contracten met een tijdelijk karakter. De oproepmedewerkers die ingezet worden bij de kaartverkoop en de dienstverlening aan het publiek en gasten bij concerten, voorstellingen en evenementen worden via een payrollorganisatie in de gebouwen tewerkgesteld. Per ultimo 2018 stonden er 56 medewerkers ingeschreven. Daarnaast beschikt de Stichting over een groep van circa 25 vrijwilligers die bij concerten en voorstellingen naast de betaalde medewerkers de serviceverlening naar het publiek verzorgen. Hun inzet en aanwezigheid vertaalt zich naar een totaal van 2.500 uur (circa 1,4 fte). Daarnaast zetten de leden van de Raad van Toezicht zich onbezoldigd in voor de organisatie.

Social Return on Investment (SROI)

SROI is vanaf 2014 onderdeel van het gemeentelijke subsidiebeleid en wordt ingezet om mensen te activeren naar werk en de opleidingskansen voor (jonge) mensen te vergroten. De gemeente Haarlem heeft bepaald dat instellingen met een subsidie > € 500.000 minimaal 5% van de loonsom dienen te besteden aan inspanningen gericht op het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt voor deze doelgroepen. Wij voldoen in 2018 ruimschoots aan de voorwaarden die door de gemeente Haarlem in de subsidiebeschikking gesteld zijn met betrekking tot genoemde regeling. Zo werd in 2018 plek geboden aan 9 stagiaires om praktijkervaring op te doen. Ook begeleidden wij een medewerker op een leer-ervaringsplek in het kader van haar opleiding. Naast het opleiden van jonge mensen is een structurele samenwerking gestart met de Koekfabriek. In hun bakkerij zijn het mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die de koek bakken. Hierdoor hebben ze een leuke werkplek, staan midden in de maatschappij en bakken de allerlekkerste koekjes!

Financieel verslag

Algemeen

De jaarrekening 2018 is gebaseerd op het kalenderjaar en heeft derhalve deels betrekking op het theaterseizoen 2017-2018 (januari-augustus) en deels op het theaterseizoen 2018-2019 (september-december).

De begroting voor 2018 is in grote lijnen gebaseerd op de meerjarenbegroting zoals wij die eerder in ons Ondernemingsplan 2017-2020 hebben opgenomen. Ten opzichte van de rekening 2017 zijn de te realiseren omzetten van de afdelingen programmering, verhuur en horeca enigszins naar beneden bijgesteld, mede vanwege de extra activiteiten rond het 100-jarig jubileum van de Stadsschouwburg, waardoor er minder ruimte in de planning resteerde voor reguliere voorstellingen en evenementen. Geconstateerd kan worden dat de gerealiseerde baten in het jaar 2018 uiteindelijk alleen voor het onderdeel verhuur achter zijn gebleven op vorig jaar en op de begroting. De jubileumactiviteiten leverden niet alleen meer inkomsten op, maar leidden tevens tot een hoger kostenniveau ten opzichte van de reguliere begroting. Dit vertaalt zich in een negatief exploitatieresultaat van circa € 67.000. Voor deze verwachte kosten zijn de afgelopen jaren bestemmingsreserves gevormd die bij de bestemming van het exploitatieresultaat voor de helft zijn vrijgevallen. Hierdoor kon alsnog ruim € 34.000 aan de algemene

reserve toegevoegd worden. De liquiditeitspositie verbeterde flink met een quick ratio van 1,195 (2017: 1,16). De ratio van eigen inkomsten/totale inkomsten kwam net als vorig uit op 43,9% (tegen 44,6% in 2016 en 41,7% in 2015). In het algemeen kan gesteld worden dat de reguliere exploitatie over 2018 (exclusief de incidentele jubileumactiviteiten) tot een bescheiden positief resultaat heeft geleid.

Activa

De activazijde van de balans is nauwelijks gewijzigd ten opzichte van vorig boekjaar. Voor zover er verschuivingen zichtbaar zijn, betreft dit afgeschreven activa die niet direct of op een andere wijze vervangen zijn, bijvoorbeeld via het budget voor vervangingsinvesteringen dat de gemeente Haarlem beschikbaar stelt. Het voor 2018 toegekende budget is in de Philharmonie ingezet voor de vervanging van de verwarmingsketels en toneelverlichting alsmede de bouw van een bar in de bovenfoyer. Voor de Stadsschouwburg zijn de toegekende budgetten onder andere gespendeerd aan de ontruimingsinstallatie, het zaallicht en de affichebakken aan de buitengevels.

Het grootste verschil in de activa ten opzichte van ultimo 2017 zit in de verschuiving van vast naar vlottend (gedaalde vorderingen en nog meer gestegen liquide middelen). Vorig jaar waren de vorderingen op balansdatum een stuk hoger door voorgefinancierde bedragen inzake vervangingsinvesteringen.

Passiva

Het eigen vermogen, bestaande uit het stichtingskapitaal, bestemmingsfonds en diverse reserves, komt uit op € 524.370. Vanuit het exploitatieresultaat is een bedrag van € 20.838 onttrokken aan het bestemmingsfonds conform art. 4:72 Awb, zoals omschreven in de subsidiebeschikking van de Gemeente Haarlem. De in het verleden gevormde bestemmingsreserves ten behoeve van het 100-jarig jubileum en de werkdruk zijn deels aangewend (€ 80.000) ter dekking van de kosten die daarvoor gemaakt zijn. Dit leidt tot een dotatie aan de algemene reserve van € 34.137. Hiermee komt het 'vrij' besteedbare deel van het eigen vermogen uit op € 137.983.

Naast een voorziening voor personeelsuitkeringen betreffen de voorzieningen voornamelijk het meerjarig onderhoud van de Philharmonie en de Stadsschouwburg. Van de door de gemeente jaarlijks verstrekte subsidies voor onderhoud worden de subsidies voor huurderonderhoud en planmatig eigenaarsonderhoud voor zover deze niet in het jaar van verstrekking worden aangewend, gedoteerd aan de meerjarige onderhoudsvoorziening. In het boekjaar waren er naast de jaarlijkse, reguliere werkzaamheden geen grote uitgaven op het gebied van onderhoud wat als consequentie had dat er een bedrag van ruim € 31.000 aan de voorziening gedoteerd kon worden.

De langlopende schulden zijn gedaald volgens het jaarlijkse aflossingsschema. De kortlopende schulden vertonen, net als aan de activazijde, een verschuiving van crediteuren naar overlopende passiva met een stijging in vooruit ontvangen recettes.

Exploitatiesaldo

De jaarrekening 2018 sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 66.701. Dit resultaat is een optelsom van een positief resultaat uit de gewone bedrijfsvoering en een gepland 'tekort' als gevolg van alle jubileumactiviteiten in het kader van het 100-jarig bestaan van de Stadsschouwburg, waarvoor zoals eerder vermeld een bestemmingsreserve in het verleden is gevormd. Het exploitatieresultaat wordt volgens de verhouding van eigen inkomsten en ontvangen exploitatiesubsidie onttrokken aan het

bestemmingsfonds en deels aan de bestemmingsreserves, wat uiteindelijk leidt tot een toename van de vrije reserves.

In de hierna volgende alinea's wordt de realisatie [R] van dit resultaat en opmerkelijke afwijkingen ten opzichte van de begroting [B] nader toegelicht. De genoemde bedragen zijn een veelvoud van € 1.000.

Baten (Resultaat: € 10.521 vs. Begroot: € 9.996)

Entreegelden (R: € 2.083 vs. B: € 1.725)

Ook zonder de opbrengsten uit jubileumvoorstellingen [€ 219.006] zijn de inkomsten uit kaartverkoop flink gestegen ten opzichte van de begroting en zelfs boven voorgaand jaar uitgekomen. Dit werd onder meer veroorzaakt door de samenwerking met het Patronaat waardoor er drie lucratieve en uitverkochte concerten van UB40, Marilyn Manson en Marillion in de Philharmonie plaatsvonden. Minstens zo fraai zijn de hoogste bezoekersaantallen in de afgelopen vijf jaar. Het aantal bezoekers bedroeg ruim 210.000 [2017: 179.000], verdeeld over 523 [2017: 530] activiteiten in beide gebouwen.

Zaalhuur (R: € 726 vs. B: € 820)

De inkomsten uit zaalhuur exclusief horeca zijn in 2018 lager dan 2017. Kanttekening hierbij is dat in 2017 het televisiespektakel Maestro in de boeken stond met 12 gehuurde dagen. Reeds in november 2017 signaleerden we al een daling in omzet zaalhuurprognose voor 2018 en werden we de eerste maanden van het jaar getroffen door uitval op de afdeling op het gebied van acquisitie en marketingondersteuning. Om deze tegenslag het hoofd te bieden, hebben we in het voorjaar extra geïnvesteerd op het binnenhalen van nieuwe opdrachtgevers. De doorlooptijd van contact tot gecontracteerde verhuring ligt tussen de zes en twaalf maanden, waardoor we in 2019 pas goed het resultaat gaan zien van deze aanpassing in personele inzet.

Horeca (R: € 983 vs. B: € 910)

De horeca opbrengsten zijn gekoppeld aan de resultaten die door de culturele programmering en verhuur behaald worden. De goede resultaten op het gebied van culturele programmering, mede door het jubileumjaar met de daarbij behorende arrangementen, en de verhoging van de consumptietoeslag resulteerde in een hogere omzet dan begroot.

Subsidiebatens (R: € 5.897 vs. B: € 5.896)

De Stichting ontvangt van de Gemeente Haarlem subsidie ten behoeve van de huur, het meerjarig onderhoud en de servicekosten voor de Philharmonie en de Stadsschouwburg. De hoogte van de subsidie voor onderhoud is gebaseerd op een 40-jarig onderhoudsplan dat onderdeel vormt van de huurcontracten. De subsidie wordt gedoteerd aan de voorziening onderhoud, waaraan de uitgaven ten behoeve van het onderhoud worden onttrokken. In het verslagjaar was per saldo sprake van een dotatie aan de voorziening. De afwijking van de gerealiseerde cijfers ten opzichte van de begroting zijn het gevolg van de indexatie van de Onroerend Zaakbelasting die door de gemeente volledig wordt gesubsidieerd.

Overige baten (R: € 833 vs. B: € 655)

De overige baten worden gevormd door de inkomsten uit sponsoring en fondsenwerving en de vergoedingen uit de kaartverkoop, garderobe en overige inkomsten. De grootste stijging ten opzichte van de begroting en van voorgaand jaar wordt veroorzaakt door de extra bijdragen van fondsen voor de jubileumvoorstellingen.

De opbrengst van sponsoring/fondsen was circa € 28.000 hoger dan begroot; er zijn over de hele linie meer opbrengsten uit fondsenwerving gerealiseerd. De werving via telemarketing was zeer succesvol en heeft veel nieuwe Cultuurdragers en ook enkele Founders en leden van het Thomas Wilson Genootschap opgeleverd. Onze inspanningen op gebied van behoud hebben vruchten afgeworpen, de uitstroom onder bestaande Founders met een aflopende overeenkomst was lager dan voorzien. Verder hebben alle activiteiten rondom het jubileum de fondsenwerving een extra impuls gegeven. Dit was merkbaar in losse schenkingen en donaties, de opbrengst uit advertenties en de bereidheid van sponsors om ons te steunen. De kosten om dit voor elkaar te krijgen waren ook iets hoger dan begroot, maar dit is ruim terugverdiend.

*Lasten (R: € 10.574 vs. B: € 9.973)**Programmering (R: € 1.968 vs. B: 1.593)*

De kosten programmering eindigen – net zoals de entreegelden – flink hoger dan begroot. Exclusief de kosten uit hoofde van de jubileumvoorstellingen is het rendement uit programmering met 20% flink gestegen. Van iedere euro opgebracht uit kaartverkoop blijft 12 cent over na aftrek van de programmakosten terwijl dit vorig jaar 10 cent was.

Marketing (R: € 298 vs. B: € 244)

Exclusief de marketingactiviteiten rond het jubileum zijn de kosten ruim binnen budget gebleven. De oorzaak hiervan is een verschuiving van automatiseringskosten die in het verleden (en ook nog in de begroting) werden verantwoord onder de marketingkosten.

Horeca (R: € 350 vs. B: € 305)

De kosten horeca zijn in navolging van de hogere opbrengst gestegen ten opzichte van de begroting. Behalve de kostprijs van de verkopen vallen onder deze posten ook de overige horecakosten, zoals inhuur materialen buffet en bedrijfskleding.

De inkoopkosten van de horeca zijn relatief met ruim 4% gedaald ten opzichte van voorgaand jaar (31,3% vs. 35,7%). Deze daling werd met name veroorzaakt door verhoging van de verkoopprijzen op fris, koffie en thee wat met onveranderde inkooprijzen leidden tot verbeterde marges.

Personeel (R: € 3.256 vs. B: € 3.169)

De personeelskosten zijn met 2,7% hoger geëindigd ten opzichte van de begroting. Deze stijging komt geheel op het conto van het brutoloon en inhuur personeel. De variabele personeelskosten – inhuur van evenement-gebonden personeel (horeca, kassa en techniek) kwamen als gevolg van het hogere activiteitsniveau bij programmering ook hoger uit.

Huisvestings- en exploitatiekosten (R: € 4.351 vs. B: € 4.259)

Deze overschrijding werd deels veroorzaakt door de extra acquisitiekosten die gemaakt zijn om de portefeuille voor de verhuringen verder in te vullen. Tevens vielen de kosten van automatisering hoger uit dan begroot als gevolg van uitbreiding van het aantal ingezette uren van de externe stichting (BACH) die de ICT-werkzaamheden voor haar rekening neemt. Daarnaast heeft er een verschuiving van kosten plaatsgevonden vanuit de marketingbegroting naar automatisering in verband met de implementatie van het nieuwe kaartverkooppakket. Tenslotte stegen de overige huisvestingskosten flink door de gestegen fondsenwervingsactiviteiten met ruim compenserende inkomsten tot gevolg.

Overige lasten (R: € 337 vs. B: € 394)

De overige lasten, bestaande uit de afschrijvingen, de algemene kosten en de financiële lasten, komen samen een stuk lager uit dan begroot. Deze besparingen vinden hun oorzaak in de lagere afschrijvingskosten (weinig nieuwe investeringen in 2018) en in de daling van de algemene kosten hoofdzakelijk door lagere porto- en telefoonkosten. Het nadelig saldo van de financiële baten en lasten daarentegen steeg ten opzichte van de begroting. De huidige lage rentestand is daar debet aan.

Risico's

Stadsschouwburg en Philharmonie heeft een risicoanalyse waarin de belangrijkste risico's zijn benoemd waar de organisatie mee geconfronteerd wordt. Daarbij wordt gekeken naar de kans dat een risico zich voordoet en de impact die dat heeft. Vervolgens wordt bepaald welke beheersmaatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat deze risico's zich voordoen dan wel welke stappen ondernomen moeten worden om de gevolgen van de risico's zoveel mogelijk te beperken. Jaarlijks wordt dit plan van aanpak geactualiseerd en besproken met alle betrokkenen, de Ondernemingsraad en de Raad van Toezicht.

De belangrijkste risico's die geformuleerd zijn, betreffen:

- **Werkdruk.** Dit is een belangrijk operationeel risico, dat mede veroorzaakt door het seizoenpatroon waar Stadsschouwburg en Philharmonie mee te maken heeft. Met name het najaar is een drukke periode, waarin culturele en commerciële activiteiten elkaar in hoog tempo opvolgen. De organisatie tracht zoveel mogelijk de activiteiten die zich aandienen te spreiden over het seizoen en ook minder drukke periodes hiervoor te benutten. Binnen de beschikbare financiële kaders wordt extra capaciteit ingehuurd. Groeistuipe, bijvoorbeeld bij Sales en Fondsenwerving, veroorzaken ook (incidentele) werkdruk waar tijdig aandacht aan gegeven moet worden.
- Het weerstandsvermogen van de organisatie is beperkt. Om het weerstandsvermogen te vergroten werkt de organisatie bewust en planmatig toe naar een (tijdelijk) winstgevende situatie, door meer inkomsten te genereren en te blijven zoeken naar mogelijkheden om kosten te besparen.
- Het onderhoud van de beide panden is essentieel voor de bedrijfsvoering. De panden worden gehuurd van de gemeente Haarlem, die in 2013 het (planmatig) onderhoud heeft overgedragen aan de podia. Daarnaast worden jaarlijks afspraken gemaakt over de noodzakelijke vervangingen aan (theater-technische) installaties. De organisatie is daarbij voor de financiering grotendeels afhankelijk van de besluitvorming bij de gemeente. Samen met de andere podia in Haarlem wordt hier regelmatig over gesproken en onderzocht hoe de middelen zo efficiënt en effectief mogelijk ingezet kunnen worden.

Vooruitblik

Het jaar 2019 begon op Nieuwjaarsdag met de livestreaming van het Nieuwjaarsconcert naar het Reinaldahuis in Haarlem. De aftrap van een nieuw project om concerten uit – in eerste instantie alleen – de Kleine Zaal van de Philharmonie uit te zenden naar die mensen die niet (meer) in staat zijn om fysiek een concert bij te wonen. Met hulp van het Hofje van Codde van Beresteyn en de Bavostichting Heemstede is geïnvesteerd in apparatuur om dit mogelijk te maken. Een initiatief dat in 2019 zijn vervolg zal krijgen en breed zal worden uitgezet onder zorginstellingen in en rond Haarlem en naar het Spaarne Gasthuis. De eerste helft van 2019 vormt tevens nog onderdeel van het jubileumseizoen 2018/2019 rondom de 100-jarige Stadsschouwburg met in januari/februari verschillende activiteiten met en voor amateurs en in juni De Week van Freek.

Onderdeel van het financieel beleid voor de komende jaren blijft bouwen aan een passend weerstandsvermogen om waar nodig tegenslagen te kunnen opvangen.

De voorliggende begroting sluit op een batig saldo van ruim € 13.000 waarmee we aansluiten bij de eerder in onze meerjarenbegroting voor de jaren 2017-2020 geformuleerde doelstelling.

We zien een herstel in de zakelijke markt en ook de culturele programmering laat een stijging zien in het aantal bezoekers en resultaat. De huidige ontwikkelingen in de orderportefeuille voor 2019 en het aanbod van culturele programmering in het voorjaar 2019 bieden hiervoor voldoende aanknopingspunten. Tegelijkertijd investeren we ook in de toekomst met het onderzoeken van de mogelijkheden op de internationale congresmarkt en het versterken van onze marketingafdeling. Kosten gaan vaak voor de baat uit en het zal moeten blijken hoe lang de baten op zich laten wachten.

Met een versterkte marketingafdeling, die zowel qua structuur als qua materieel budget een stap kan gaan maken om de bezettingsgraad bij de voorstellingen omhoog te brengen en de afdeling horeca die door een aantrekkelijk aanbod de bezoekers langer moet kunnen vasthouden zetten we in op een hogere omzet vanuit de culturele programmering. Met een gerichte ondersteuning vanuit de marketingafdeling voor de zakelijke verhuur verwachten we bovendien de zichtbaarheid van onze locatie(s) te verhogen en meer leads te genereren.

Begroting 2019 (in € 1.000)

Baten

Entreegelden	1.875
Zaalhuur	910
Horeca	991
Subsidiebatens	6.048
Overige baten	<u>697</u>
	10.521

Lasten

Programmering en marketing	1.998
Personeel	3.383
Huisvesting- en exploitatiekosten	1.832
Huur	2.930
Overige lasten	<u>353</u>
	10.496

Financiële baten en lasten	<u>-12</u>
Saldo	13

Tenslotte

Het jaar 2018 was een jaar dat voor een groot deel draaide om de viering van het 100-jarig bestaan van de Stadsschouwburg, maar waarin ook vele andere culturele en commerciële evenementen plaatsvonden.

Over het gehele jaar genomen zagen we een toename in het aantal bezoekers aan ons culturele aanbod waarmee een substantiële bijdrage werd geleverd aan het financiële resultaat. Op het vlak van de verhuur bleven de resultaten iets achter bij voorgaande jaren, maar er werd al veel acquirerend werk verricht voor de maanden die voor ons liggen.

Op 14 februari 2019 heeft ondergetekende Jaap Lampe bekend gemaakt dat hij per 1 november 2019 stopt als algemeen directeur/bestuurder van Stichting Stadsschouwburg & Philharmonie Haarlem. Na 15 intensieve jaren is voor hem de tijd gekomen de bakens te verzetten en op zoek te gaan naar nieuwe uitdagingen. Vrijwel direct na deze aankondiging is onder leiding van de Raad van Toezicht de werving van een opvolger per 1 oktober 2019 gestart. De bestaande directiestructuur wordt in de toekomst op dezelfde wijze voortgezet.

De medewerkers van Stadsschouwburg en Philharmonie zijn inmiddels wel gewend aan de hectiek die een bedrijf als het onze oplevert met twee gebouwen, drie podia, zeven bijzalen, een brede culturele programmering, grote en kleine verhuringen en alle andere activiteiten die wij daarnaast ontwikkelen en ontvangen. Wij zijn hen ook dit jaar weer zeer veel dank verschuldigd voor hun inzet, flexibiliteit en deskundigheid waarmee ze alle activiteiten mogelijk hebben gemaakt én tegelijkertijd onze bezoekers en artiesten een gevoel van welkom hebben gegeven. Een woord van dank geldt ook onze Raad van Toezicht voor het constructieve meedenken met ons op weg naar de toekomst.

Directie Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem

Jaap Lampe
Algemeen directeur

Yvonne van Popta
Zakelijk directeur

Haarlem, 17 april 2019

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2018

[na resultaatbestemming]

	REF.	31 december 2018 €	31 december 2017 €
<i>Vaste activa</i>			
Materiële vaste activa	5.1.1	1.905.476	2.032.889
<i>Vlottende activa</i>			
Vorraden	5.2.1	20.310	19.910
Vorderingen	5.2.2	917.436	1.045.980
Liquide middelen	5.2.3	2.234.914	1.987.567
		5.078.136	5.086.346
<i>Eigen vermogen en reserves</i>	5.4	524.370	591.069
<i>Egalisatierekening MVA</i>	5.5	86.467	61.480
<i>Voorzieningen</i>	5.6	1.466.400	1.433.369
<i>Langlopende schulden</i>	5.7	363.000	403.600
<i>Kortlopende schulden</i>	5.8	2.637.899	2.596.828
		5.078.136	5.086.346

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	REF.	rekening 2018	begroting 2018	rekening 2017
		€	€	€
Baten				
Entreegelden	6.1.1	2.082.741 *)	1.725.000	1.851.278
Zaalhuur	6.1.2	726.147	820.000	982.006
Horeca verkopen	6.1.3	982.580	910.046	1.003.827
Subsidiebatens	6.1.4	5.897.266	5.896.017	5.758.941
Overige baten	6.1.5	832.584 *)	644.523	677.008
Som der baten		10.521.318	9.995.586	10.273.060
Lasten				
Kosten programmering	6.2.1	1.967.862 *)	1.592.500	1.673.314
Marketing	6.2.2	297.949 *)	243.800	213.182
Kosten horeca	6.2.3	350.063	305.248	409.658
Personeelskosten	6.2.4	3.256.491	3.168.832	3.301.257
Afschrijvingen	6.2.5	195.281	226.958	184.340
Huisvestings- en exploitatiekosten	6.2.6	4.350.994	4.259.236	4.219.456
Algemene kosten	6.2.7	155.493	176.250	172.333
Som der lasten		10.574.133	9.972.824	10.173.540
Financiële baten en lasten	6.3	13.887-	9.365-	14.392-
Exploitatieresultaat		66.701-	13.397	85.128
Verdeling saldo				
Mutatie bestemmingsfonds	5.4	100.838-	-	71.833
Saldo		34.137	13.397	13.295

*) Deze bedragen zijn inclusief activiteiten in het kader van het 100-jarig jubileum.

Bestemming exploitatieresultaat

Algemene reserve	34.137	13.295
Bestemmingsreserve	80.000-	45.000
Bestemmingsfonds	20.838-	26.833
	66.701-	85.128

3. KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Liquide middelen begin boekjaar	<u>1.987.567</u>	<u>1.950.509</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten:</i>		
Bedrijfsresultaat	66.701-	85.128
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen investeringen	210.882	209.369
Mutatie egalisatierekening	24.987	25.027-
Mutatie voorzieningen	33.031	39.176-
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Mutatie operationele vorderingen	128.543	151.872-
Mutatie voorraden	400-	3.448-
Mutatie operationele kortlopende schulden	<u>41.071</u>	<u>153.445</u>
Veranderingen in werkkapitaal	<u>169.214</u>	<u>1.875-</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	371.413	228.419
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten:</i>		
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	4.607
Investerings in materiële vaste activa	<u>83.466-</u>	<u>155.368-</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	83.466-	150.761-
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten:</i>		
Aflossingen langlopende schulden	<u>40.600-</u>	<u>40.600-</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>40.600-</u>	<u>40.600-</u>
Netto kasstroom	<u><u>247.347</u></u>	<u><u>37.058</u></u>
Liquide middelen ultimo boekjaar	<u>2.234.914</u>	<u>1.987.567</u>

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode

4. ALGEMENE TOELICHTING

4.1. Algemeen

Algemeen

De Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie, gevestigd Lange Begijnestraat 11 te Haarlem, is opgericht op 23 december 1965 en heeft als doelstelling de instandhouding en exploitatie van de Stadsschouwburg en de Philharmonie te Haarlem, welke gebouwen aan de Gemeente Haarlem in eigendom toebehoren.

De jaarrekening is opgesteld volgens de van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving (RJ 640 Organisaties zonder winststreven) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Gebruik schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa/verplichtingen en van baten/lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herziening van de schattingen wordt opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien.

Continuïteit

De Stichting beschikt over een kapitaal, incl. bestemmingsreserve en bestemmingsfonds van € 524.370.

De organisatie streeft naar uitbreiding van het weerstandsvermogen, maar ziet voorsnog geen problemen voor de continuïteit gezien de bestaande liquiditeitspositie van de Stichting.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

4.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen onder aftrek van op de economische levensduur gebaseerde cumulatieve afschrijvingen. Dit geldt niet voor de instrumenten.

Deze zijn apart weergegeven en gewaardeerd tegen de verzekerde waarde. Ten grondslag van deze waarde ligt een taxatierapport.

Over de activa wordt als volgt afgeschreven:

- verbouwingen	10 - 40 jaar
- inventarissen	5 - 10 jaar
- instrumenten	niet van toepassing
- andere vaste bedrijfsmiddelen	5 - 15 jaar

ALGEMENE TOELICHTING (VERVOLG)

Bij verbouwingen worden alleen de grootschalige renovaties aan de gebouwen afgeschreven over 40 jaar. Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

De subsidie vervangingsinvesteringen wordt door de gemeente verstrekt op basis van een 40-jarig plan om de voor rekening van de gemeente (eigenaar) komende vervangingsinvesteringen aan de gebouwen te financieren.

Bijzondere waardevermindering van activa

De stichting beoordeelt op elke balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Vorraden

De horeca-vorraden worden gewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs en vaste verrekenprijs. Bij waardering wordt rekening gehouden met eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Bestemmingsreserve

Onder de bestemmingsreserves wordt opgenomen het deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd, omdat daaraan door de directie een beperkte bestemming is gegeven.

Bestemmingsfonds

Onder de bestemmingsfondsen wordt opgenomen het deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd, omdat daaraan door derden een beperkte bestemming is gegeven.

Herwaarderingsreserve

Indien herwaarderingsreserves in de herwaarderingsreserve onder aftrek van relevante (latente) belastingen zijn verwerkt, worden de gerealiseerde herwaarderingsreserves bruto ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

ALGEMENE TOELICHTING (VERVOLG)

Egalisatierekening MVA

De voor investeringen ontvangen subsidies en sponsorbedragen zijn opgenomen op een egalisatierekening die gedurende de economische levensduur van de materiële vaste activa lineair vrijvalt ten gunste van de exploitatie.

Vorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van een in rechte afdwingbare verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties e.d. wordt eveneens een voorziening gevormd, gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan.

Pensioenen

De Stichting heeft een toegezegde pensioenregeling. Deze regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De Stichting heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het effect van hogere premies. Gezien bovenstaande wordt de pensioenregeling in de jaarrekening verwerkt als zijnde een toegezegde bijdrageregeling en worden alleen de verschuldigde pensioenpremies verantwoord.

Langlopende en kortlopende schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

4.3 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten

De in de staat van baten en lasten vermelde baten betreffen ondermeer de recette behaald door kaartverkoop alsmede opbrengsten uit zaalhuur, verkopen horeca en bijdragen van derden.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten naar rato opgenomen naar het stadium van voltooiing van de transactie op balansdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordeling van de verrichte werkzaamheden.

Onder subsidies zijn opgenomen de door de Gemeente Haarlem toegezegde of te verwachten bedragen.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

ALGEMENE TOELICHTING (VERVOLG)

4.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit dan operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

4.5 Verhouding belaste - en vrijgestelde prestaties voor de omzetbelasting

Voor de Philharmonie verhouden de belaste- en vrijgestelde prestaties zich als 98:2.
Voor de Stadsschouwburg verhouden de belaste- en vrijgestelde prestaties zich als 99:1.
Ten aanzien van beide panden afzonderlijk is derhalve sprake van meer dan 90% btw-belast gebruik. Hiermee wordt voldaan aan het minimale vereiste btw-belaste gebruik voor btw-belaste huur van de panden.

4.6 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT)

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

4.7 Samenwerkingsverbanden

Beheersstichting Automatisering Cultureel Haarlem

De zakelijk directeur is lid van het bestuur van de stichting, die op 25 februari 2005 bij akte is opgericht. De stichting stelt zich ten doel het adviseren en bemiddelen bij de aanschaf van automatiseringssystemen van de bij de stichting aangesloten culturele instellingen, zomede het systeembeheer van deze systemen om aldus door de gezamenlijke kennis en het te bereiken schaalvoordeel efficiënter en goedkoper te kunnen werken, alles in de ruimste zin van het woord.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

5. TOELICHTING OP DE BALANS**Activa****5.1.1 Materiële vaste activa**

	Verbouwingen €	Inventaris €	Instrumenten €	Andere vaste bedrijfsmiddelen €	Totaal €
1 januari 2018					
Aanschafwaarde	2.079.596	1.535.361	273.556	527.980	4.416.493
Cumulatieve afschrijving	786.865-	1.233.252-	-	363.486-	2.383.604-
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>1.292.731</u>	<u>302.109</u>	<u>273.556</u>	<u>164.494</u>	<u>2.032.889</u>
Mutaties 2018					
Investerings	6.858	54.850	-	21.759	83.467
Desinvesteringen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	86.342-	80.506-	-	44.033-	210.881-
Afschrijvingen op desinvesteringen	-	-	-	-	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>79.484-</u>	<u>25.656-</u>	<u>-</u>	<u>22.274</u>	<u>-127.414</u>
31 december 2018					
Aanschafwaarde	2.086.454	1.590.211	273.556	549.739	4.499.960
Cumulatieve afschrijving	873.207-	1.313.758-	-	407.519-	2.594.484-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>1.213.247</u>	<u>276.453</u>	<u>273.556</u>	<u>142.220</u>	<u>1.905.476</u>
Afschrijvingspercentages	<u>2,5% - 10%</u>	<u>10% - 20%</u>	<u>0%</u>	<u>6,67% - 20%</u>	

TOELICHTING OP DE BALANS (VERVOLG)**5.2 Vlottende activa****5.2.1 Voorraden**

	<u>31-12-2018</u> €	<u>31-12-2017</u> €
Horeca-artikelen	<u>20.310</u>	<u>19.910</u>

5.2.2 Vorderingen

	<u>31-12-2018</u> €	<u>31-12-2017</u> €
Debiteuren	300.087	167.531
Omzetbelasting	93.276	150.818
Vooruitbetaalde kosten	424.602	415.579
Nog te ontvangen opbrengsten	5.966	6.998
Nog te ontvangen diversen	85.716	285.506
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>7.789</u>	<u>19.548</u>
	<u>917.436</u>	<u>1.045.980</u>

De twee grootste posten aan debiteuren bedragen gezamenlijk € 179.000 ultimo 2018. Er is ultimo 2018 (en 2017) geen voorziening getroffen voor dubieuze vorderingen.

5.2.3 Liquide middelen

	<u>31-12-2018</u> €	<u>31-12-2017</u> €
Kas	5.918	8.222
Bank	<u>2.228.996</u>	<u>1.979.345</u>
	<u>2.234.914</u>	<u>1.987.567</u>

De liquide middelen staan voor een bedrag van € 171.600 niet vrij ter beschikking.

TOELICHTING OP DE BALANS (VERVOLG)**5.4 Eigen vermogen**

	<u>1-1-2018</u>	<u>mutatie 2018</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€	€
Stichtingskapitaal	45	-	45
Bestemmingsfonds	87.562	20.838-	66.724
Bestemmingsreserve	160.000	80.000-	80.000
Herwaarderingsreserve	239.618	-	239.618
Algemene reserve	103.844	34.137	137.983
	<u>591.069</u>	<u>66.701-</u>	<u>524.370</u>

Het bestemmingsfonds is gevormd op basis van de geldende subsidieverordening (conform artikel 4:72 Awb) volgens de verhouding tussen de verstrekte exploitatiesubsidie en de eigen inkomsten. De aanwending van het bestemmingsfonds mag alleen gebeuren voor prestaties die opgenomen zijn in de subsidiebeschikking.

De bestemmingsreserve is voor € 65.000 gevormd ten behoeve van het 100-jarig jubileum in het seizoen 2018-2019 van de Stadsschouwburg en voor € 15.000 voor uitvoering van beheersmaatregelen in het kader van de belangrijkste risico's die benoemd zijn in de risico-analyse.

De herwaarderingsreserve is gevormd naar aanleiding van een herwaardering van de actuele waarden van de instrumenten in 2015.

5.5 Egalisatierekening MVA

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	61.480	86.507
Bij: ontvangen sponsorbedragen	40.587	-
Af: afschrijvingen	15.600-	25.027-
Stand per 31 december	<u>86.467</u>	<u>61.480</u>

TOELICHTING OP DE BALANS (VERVOLG)**5.6 Voorzieningen**

	<u>1-1-2018</u>	<u>mutatie 2018</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€	€
Huurdersonderhoud Philharmonie	528.817	82.292-	446.525
Huurdersonderhoud Stadsschouwburg	690.197	1.662-	688.535
Planmatig onderhoud Philharmonie	250.324	77.552	327.876
Planmatig onderhoud Stadsschouwburg	46.736-	37.934	8.802-
Jubileum-uitkering	10.767	1.499	12.266
	<u>1.433.369</u>	<u>33.031</u>	<u>1.466.400</u>

Met ingang van 1 mei 2013 heeft de gemeente Haarlem het eigenaarsonderhoud overgedragen aan de podia. De voorzieningen wegens onderhoud bestaan derhalve uit huurdersonderhoud en planmatig eigenaarsonderhoud. Bij de vaststelling van de jaarlijkse subsidies voor onderhoud gaat de gemeente Haarlem uit van een gemiddeld subsidiebedrag op basis van een 40-jarig onderhoudsplan. Door de gevolgde systematiek kan het voorkomen dat een onderdeel van de voorziening in enig jaar negatief is. Dit wordt in de navolgende jaren weer gecompenseerd.

Bij de berekening van de voorziening Jubileum-uitkering is uitgegaan van een uitkering aan het zittende personeel bij een dienstjubileum van 25 en 40 jaar verdisconteerd naar het huidige boekjaar. De volgende veronderstellingen zijn hierbij gehanteerd: verlooppercentage 10%, gemiddelde jaarlijkse salarisstijging 2% en verdisconteringsvoet 4,5%. De voorziening is langlopend.

5.7 Langlopende schulden

<u>Leningen</u>	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Stand begin boekjaar	444.200	484.800
Aflossing boekjaar	40.600-	40.600-
Stand einde boekjaar	403.600	444.200
Kortlopend deel	40.600-	40.600-
Boekwaarde einde boekjaar	<u>363.000</u>	<u>403.600</u>

In 2010 is een 10-jarige groenlening afgesloten ter financiering van de zonnecollectoren die geplaatst zijn op de Philharmonie tegen een rentepercentage van 3,05% voor 10 jaar vast.

Aflossing vindt maandelijks plaats in gelijke termijnen.

In 2013 is een 20 jarige-lening afgesloten ter financiering van de verbouwing van de Grote Zaal van de Philharmonie tegen een rentepercentage van 3,32% voor 20 jaar vast. Aflossing vindt jaarlijks plaats in gelijke termijnen.

Een bedrag van € 300.000 heeft een resterende looptijd van langer dan 5 jaar.

Deze laatstgenoemde lening is aangegaan met een gemeentegarantie.

TOELICHTING OP DE BALANS (VERVOLG)**5.8 Kortlopende schulden**

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Crediteuren	696.212	796.848
Kortlopende deel langlopende leningen	40.600	40.600
Pensioenpremies	34.521	31.744
Loonheffing	95.812	95.200
Nog te betalen kosten	192.241	267.430
Overlopende passiva personeel	202.129	210.326
Vooruitontvangen recettes	1.126.116	1.076.862
Vooruitontvangen diversen	250.268	77.819
	<u>2.637.899</u>	<u>2.596.828</u>

Alle in deze paragraaf vermelde schulden hebben een looptijd van 1 jaar of korter.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen**Rechten**

De rechten die voortkomen uit de verleningsbeschikking huurgerelateerde kosten voor 2019-2020 bedragen resp. € 3.680.232 voor de Philharmonie en € 3.468.540 voor de Stadsschouwburg. De rechten die voortkomen uit de verleningsbeschikking exploitatiekosten voor 2018-2020 bedragen resp. € 1.654.062 voor de Philharmonie en € 2.716.636 voor de Stadsschouwburg.

De subsidie is voor de jaren 2019 en 2020 aan de stichting verleend, maar onder de voorwaarde dat bij het vaststellen van de begroting voor deze jaren door de gemeenteraad voldoende gelden ter beschikking wordt gesteld.

VerplichtingenHuurcontract Philharmonie

Het bedrag aan huurverplichtingen aangaande de huisvesting van de Philharmonie bedraagt circa € 114.500 per maand. De huurverplichting is aangegaan tot en met 31 december 2026.

Huurcontract Stadsschouwburg

Het bedrag aan huurverplichtingen aangaande de huisvesting van de Stadsschouwburg bedraagt circa € 129.700 per maand. De huurverplichting is aangegaan tot en met 31 december 2028.

Zekerheden 10-jarige groenlening

Als zekerheid van betaling van de schulden uit hoofde van de openstaande groenlening heeft de Stichting al haar huidige en toekomstige inventaris in onderpand gegeven aan de Rabobank.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<u>rekening 2018</u> €	<u>begroting 2018</u> €	<u>rekening 2017</u> €
6.1.1 Entreegelden			
Opbrengst entreegelden	1.863.735	1.725.000	1.851.278
Opbrengst jubileumvoorstellingen	219.006	-	-
	<u>2.082.741</u>	<u>1.725.000</u>	<u>1.851.278</u>
6.1.2 Zaalhuur			
Inkomsten uit verhuur zalen	<u>726.147</u>	<u>820.000</u>	<u>982.006</u>
6.1.3 Horeca verkopen			
Opbrengst horeca	<u>982.580</u>	<u>910.046</u>	<u>1.003.827</u>
6.1.4 Subsidiebatens			
Subsidie exploitatie	2.131.020	2.101.020	2.077.806
Subsidie onderhoud	817.573	817.573	803.424
Subsidie huurkosten gebouw	2.858.172	2.858.172	2.788.460
Overige subsidies	90.501	119.252	89.251
	<u>5.897.266</u>	<u>5.896.017</u>	<u>5.758.941</u>
Sinds 2005 draagt de Stichting jaarlijks een bedrag van € 68.000 bij aan de renovatie van de Philharmonie. Per boekjaar 2008-2009 is dit bedrag door de gemeente Haarlem verrekend met de exploitatiesubsidie. De oorspronkelijke looptijd van deze jaarlijkse bijdrage bedraagt 40 jaar.			
6.1.5 Overige baten			
Sponsoring / fondsen	320.647	292.500	303.252
Sponsoring / fondsen jubileumvoorstellingen	129.984	-	-
Vergoedingen op kaartverkoop	86.854	86.319	102.959
Garderobe-opbrengsten	196.386	186.320	185.040
Pachtopbrengst theatercafé	54.202	54.384	53.700
Overig	44.511	25.000	32.057
	<u>832.584</u>	<u>644.523</u>	<u>677.008</u>
6.2.1 Kosten programmering			
Kosten gezelschappen	1.646.145	1.592.500	1.673.314
Kosten jubileumvoorstellingen	321.717	-	-
	<u>1.967.862</u>	<u>1.592.500</u>	<u>1.673.314</u>
6.2.2 Marketing			
Marketing regulier	219.133	243.800	213.182
Marketing jubileumvoorstellingen	78.816	-	-
Kosten marketing	<u>297.949</u>	<u>243.800</u>	<u>213.182</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

	<u>rekening 2018</u> €	<u>begroting 2018</u> €	<u>rekening 2017</u> €
6.2.3 Kosten horeca			
Algemene kosten	42.263	32.000	51.576
Kostprijs verkopen	<u>307.800</u>	<u>273.248</u>	<u>358.082</u>
	<u><u>350.063</u></u>	<u><u>305.248</u></u>	<u><u>409.658</u></u>
6.2.4 Personeelskosten			
Brutoloon	2.084.412	2.058.146	2.047.560
Premies sociale lasten	305.116	304.324	319.951
Pensioenpremies	284.036	272.970	268.030
Inhuur personeel	467.760	398.009	461.496
Overige personeelskosten	<u>115.167</u>	<u>135.383</u>	<u>204.220</u>
	<u><u>3.256.491</u></u>	<u><u>3.168.832</u></u>	<u><u>3.301.257</u></u>
	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>	
<i>Medewerkers in vaste dienst</i>			
formatieplaatsen	51,9	51,6	
medewerkers	60	59	

Het evenementgebonden oproeppersoneel dat ingezet wordt bij horeca- en kassawerkzaamheden wordt via een payrollorganisatie tewerkgesteld bij de stichting.

Beloning Raad van Toezicht en bestuurders:

De Raad van Toezicht bestaat uit 6 leden welke geen bezoldiging genieten.

De directie bestaat uit twee leden, die een bezoldiging ontvangen conform onderstaand overzicht.

	J.J.Q. Lampe	Y.M.C. van Popta
Functiegegevens	Algemeen directeur	Zakelijk directeur
Duur functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1,00 fte	1,00 fte
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee

Bezoldiging

Beloning plus		
belastbare onkostenvergoedingen	108.051	88.816
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>17.852</u>	<u>14.495</u>
Subtotaal	125.903	103.311
Individueel		
toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2018	<u><u>125.903</u></u>	<u><u>103.311</u></u>
Duur functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/10 - 31/12
Omvang dienstverband	1,00 fte	1,00 fte
Beloning plus		
belastbare onkostenvergoedingen	105.219	21.943
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>13.869</u>	<u>2.803</u>
Totale bezoldiging 2017	<u><u>119.088</u></u>	<u><u>24.746</u></u>

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de van toepassing zijnde regelgeving uit de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

	<u>rekening 2018</u> €	<u>begroting 2018</u> €	<u>rekening 2017</u> €
6.2.5 Afschrijvingen			
Materiële vaste activa	210.881	226.958	209.368
Egalisatierekening	<u>15.600-</u>	<u>-</u>	<u>25.028-</u>
	<u>195.281</u>	<u>226.958</u>	<u>184.340</u>
6.2.6 Huisvestings- en exploitatiekosten			
Huur gebouw	2.858.172	2.858.172	2.788.461
Schoonmaakkosten	161.795	165.000	160.265
Energiekosten	108.297	130.124	101.217
Onderhoudskosten	-	710.238	-
Dagelijks onderhoud	106.937	-	94.950
Bouwkundig onderhoud	147.319	-	191.071
Reparaties en onderhoud installaties	208.934	-	242.582
Beheerskosten	75.516	-	63.300
Servicekosten	132.373	-	129.523
Dotatie/Onttrekking voorziening onderhoud	31.532	-	32.399-
Verzekeringen en belastingen	120.405	129.252	124.621
Kosten automatisering	134.662	95.000	113.952
Kosten verhuur zalen	131.598	57.500	120.464
Overige kosten	<u>133.454</u>	<u>113.950</u>	<u>121.449</u>
	<u>4.350.994</u>	<u>4.259.236</u>	<u>4.219.456</u>

In de huisvestings-, gebouw- en onderhoudskosten is mede opgenomen de dotatie aan de voorziening onderhoud zijnde het verschil tussen de subsidie en de in het boekjaar uitgegeven onderhoudskosten.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

	<u>rekening 2018</u> €	<u>begroting 2018</u> €	<u>rekening 2017</u> €
6.2.7 Algemene kosten			
Kosten kaartverkoop	31.762	34.000	44.266
Portokosten	9.886	14.000	11.090
Telefoonkosten	15.381	21.000	18.074
Overige kantoorkosten	30.736	27.750	30.252
Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	-	-	20.035-
Advieskosten	26.704	29.500	47.844
Overige algemene kosten	41.025	50.000	40.842
	<u>155.493</u>	<u>176.250</u>	<u>172.333</u>
6.3 Financiële baten en lasten			
Ontvangen rente	123	5.000	930
Rentekosten leningen	14.010	14.365	15.322
	<u>13.887-</u>	<u>9.365-</u>	<u>14.392-</u>

Haarlem, 17 april 2019

Directie/Bestuur

Raad van Toezicht

J.J.Q. Lampe
Algemeen directeurP.W.C. van Barneveld
Voorzitter

J.C.J. Preijde

Y.M.C. van Popta
Zakelijk directeur

S.E.M. Raedts

R.D. van Andel

M.H.P.J. Emondts

A.N. van Keulen

OVERIGE GEGEVENS

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen relevante gebeurtenissen na balansdatum.

Resultaatbestemming

Het bestuur van de Stichting heeft het voorstel tot bestemming van het exploitatieresultaat gedaan over het afgelopen boekjaar. De Raad van Toezicht heeft deze resultaatsbestemming, zoals opgenomen onder de staat van baten en lasten, overgenomen en goedgekeurd.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van de gemeente Haarlem

Aan: de Raad van Toezicht van stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 13 tot en met 29 opgenomen jaarrekening 2018 van stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772 en de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2018;
- 2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen en de Regeling Controleprotocol WNT 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772 en de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772 en de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772, de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772 en de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 17 april 2019

Ref: PBr.0528.497000

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

P. Heyman-Brand Msc RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de subsidiebeschikking met kenmerk 2016/207772, de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de gemeente Haarlem en de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.